

ILUSTRAČNÍ TEST LIBERECKÝ KRAJ

ČESKÝ JAZYK

9

NEOTVÍREJ, DOKUD NEDOSTANEŠ POKYN!

Test obsahuje 40 úloh na 45 minut.
Každá úloha má právě jedno správné řešení.
Za správné řešení získáš 1,5 bodu.
Za chybnou odpověď ztratíš 0,5 bodu.
Za vynechanou úlohu nezískáš ani neztrácíš body.

ČESKÝ JAZYK

9. třída

1.

Která z následujících možností obsahuje **neohobné** slovo?

- (A) jez
- (B) jako
- (C) jsou
- (D) jejich

2.

Která z následujících možností obsahuje dva různé tvary téhož slova?

- (A) pecka – pecce
- (B) podat – poddat se
- (C) raci – racci
- (D) křečí – křeččí

3.

Která z následujících vět je napsána pravopisně a mluvnicky správně?

- (A) Najivní představy o vztazích mezi lidmi vedou leckdy k nedorozuměním.
- (B) Mikrovlné technologie obrátily naruby způsob, jakým se připravují pokrmy.
- (C) V nejkratší době by většina řečnických zlovyků měla být vymýcena.
- (D) Žádná ze členek družstva není povina se zúčastnit všech utkání.

4.

Která z následujících vět obsahuje mluvnickou nebo pravopisnou **chybu**?

- (A) Kapitáni obouch skautských oddílů si vzájemně vyměnili odznaky.
- (B) Rzí zničené uzemnění bylo nahrazeno novým blýskavým hromosvodem.
- (C) Nepoddajné telátko se objevuje v jedné z písní Jarka Nohavici.
- (D) Obě dvojčata vyrůstala v dvojjazyčném rodinném prostředí.

5.

Která z následujících možností je napsána pravopisně správně?

- (A) Mě ukázal otcovy holuby, mému bratrovi psy.
- (B) Před zkouškami se musíš učením zabívat více.
- (C) Hlodavci někdy svými zuby ohryzávají elektrické kabely.
- (D) Mnohé Edisonovy vynálezy změnilý život lidstva.

6.

Ve které z následujících možností je nutno napsat podtržené slovo s malým počátečním písmenem, aby celá výpověď byla napsána pravopisně správně?

- (A) I tak malá obec, jakou je Černá Hora, má svůj zámek.
- (B) Černohorci tvoří necelou polovinu obyvatel své vlasti, země Černé Hory.
- (C) Málokdo ví, že Kunětická Hora je jednou z posledních sopek u nás.
- (D) Leckoho zarazí, že město Kutná Hora neleží na kopci.

7.

Ve které z následujících možností je nutno na všechna vynechaná místa doplnit *-i/-í-*, aby byla obě slova napsána pravopisně správně?

- (A) s_stemat_cký – spec_f_cký
- (B) hor_zont – f_lozof_e
- (C) analog_e – h_g_en_cký
- (D) pr_m_t_vní – pap_rus

8.

Ve které z následujících vět je užito mluvnicky správného tvaru podtrženého podstatného jména?

- (A) Před několika rokama jsme navštívili Čínu.
- (B) S povinnými domácími pracemi mě rodiče mučí každý pátek.
- (C) Všem zlým nemocem se pokusíme ubránit.
- (D) Víte, jak se chovat v národních parkách kdekoli na světě?

9.

_____ vysázely květiny kolem pomníčku.

Které z následujících slovních spojení **nelze** doplnit na vynechané místo v uvedené větě, protože by byla napsána **chybně**?

- (A) Skupinky dětí i dospělých
- (B) Děvčata z blízka i z dále
- (C) Účastnice havárie automobilu
- (D) Rodiny pozůstalých příbuzných

10.

Které z následujících sloves je nedokonavého vidu?

- (A) rostl
- (B) stal se
- (C) obsáhl
- (D) byl vydán

11.

Které z následujících souvětí obsahuje dvě hlavní věty v poměru slučovacím?

- (A) Nejstarší Honza byl čahoun, a tak šel do branky, jelikož nikdo větší doma nebyl.
- (B) Když hochy Klabzuba v pět ráno probudil, rovnou je poslal na dlouhý trénink do lesa.
- (C) S koupáním to sice není v Praze nic moc, ale zase tu máme krásné památky.
- (D) Byl jednou jeden chudý chlapík jménem Klapzuba a ten měl jedenáct synů.

12.

Máme-li co říci, proč bychom nezajistili, aby naše sdělení bylo skutečně slyšet.

Které z následujících tvrzení o uvedeném souvětí je pravdivé?

- (A) První věta v souvětí je hlavní, druhá věta je vedlejší příslovečná důvodová (příčinná).
- (B) V souvětí jsou dvě vedlejší věty příslovečné, první je časová, druhá účelová.
- (C) Souvětí se skládá ze tří vět; poslední věta je vedlejší předmětná.
- (D) Třetí věta je vedlejší příslovečná účelová a závisí na druhé větě hlavní.

13.

Která z následujících možností obsahuje přístavek?

- (A) Tam, na severní straně, se stmívalo mnohem dříve.
- (B) Počítač, můj věrný průvodce, mi velmi pomáhá.
- (C) Před šesti dny, to jest v pondělí, jsem to ohlásil.
- (D) V lese, kde to děda zná, jsem i já jako doma.

14.

Ve které z následujících možností **nelze** převést přívlastek neshodný na přívlastek shodný?

- (A) rozhledna ze dřeva
- (B) hranice státu
- (C) strýček z Olomouce
- (D) začátek představení

15.

vy- , roz- , s- , z-

Který z následujících slovních základů lze spojit se všemi uvedenými předponami, aby byla vytvořená slova byla smyslupná a napsána pravopisně správně?

- (A) hlédli
- (B) vinul
- (C) byl
- (D) pustil

TEXT K ÚLOHÁM 16 A 17

Jan Šebelka

Narodil se 22. března 1951 v Děčíně. Za socialismu občas publikoval povídky, zúčastnil se úspěšně několika literárních soutěží. Deset let pracovali spolu s redaktorem Severočeského nakladatelství na novele *Rozhledna Helena*. Když se začala líbit vydavateli a byla připravena fyzicky do tisku, přišla revoluce a nakladatelství zaniklo. V osmdesátých letech se měl v Brně natáčet scénář jeho TV hry *Přátelství bez lana*. Těsně před realizací však byly přípravné práce zastaveny. Podobně dopadly jeho další projekty.

Vystudoval FAMU, obor scenáristika a dramaturgie. Šestnáct let pracoval jako vychovatel mládeže, od roku 1993 je novinář, od roku 2001 pracuje na volné noze.

Ve stejný rok vyšel první díl jeho liberecké tragikomedie *Případ spravedlivého vraha*.

Umělecké plány má, ambice ne. Jak říká, špatná kombinace. Nyní pracuje na románu *Smrt podle Marka*.

16.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Jan Šebelka doposud nepublikoval žádnou svou práci.
- (B) V 80. letech se natáčela televizní hra podle Šebelkova scénáře.
- (C) Jan Šebelka se narodil v Děčíně, ale nyní žije v Liberci.
- (D) Jan Šebelka vydával své texty i před sametovou revolucí.

17.

Které z následujících slov z uvedeného textu vyslovujeme **jinak**, než je píšeme?

- (A) publikoval
- (B) občas
- (C) revoluce
- (D) letech

TEXT K ÚLOHÁM 18 AŽ 22

Každý z nás ví, jak je nepříjemné stát těsně namačkaný ve výtahu společně s ostatními, pro nás cizími lidmi.

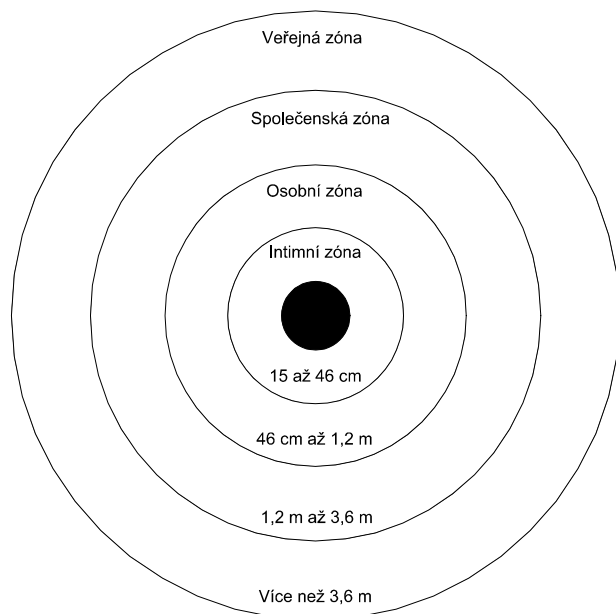
V takovém případě se snažíme distancovat tím, že se vyhýbáme očnímu kontaktu – číslo poschodí nebo štítek výrobce výtahů jsou pro nás najednou napínavější než detektivka.

Všichni lidé mají kolem sebe _____ zónu a je nám velmi nepříjemné, když se k nám někdo, koho neznáme nebo nemáme rádi, příliš přiblíží.

Odstup mezi lidmi hodně vypovídá o tom, jaký je jejich vztah.

Proto na ulici okamžitě poznáme, zda mají dva lidé odměřený, obchodní nebo osobní vztah. Čím vyšší je status nějakého člověka, tím větší je teritorium, které si nárokuje.

V západních kulturách můžeme hovořit o následujících zónách odstupů:

18.

Který z následujících výrazů nejspíše patří na vynechané místo v uvedeném textu?

- (A) neprostopnou
- (B) intimní
- (C) pevnou
- (D) schválenou

19.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Z toho, nakolik k sobě lidé na ulici přistoupí, lze poznat jejich vzájemný vztah.
- (B) Osobní území každého člověka se řídí různou výchovou v jednotlivých civilizacích.
- (C) Vztahy mezi lidmi se pohybují v soustředných kruzích.
- (D) Když jsou lidé k sobě blízko, mohou si mnoho říci.

20.

Který z následujících nadpisů nejmóstižněji charakterizuje uvedený text?

- (A) Číslo a štítek
- (B) Dva lidé
- (C) Zóny a vztahy
- (D) Poznáme na ulici

21.

Který z následujících účelů má nejspíše uvedený text?

- (A) poučit širokou veřejnost
- (B) zahájit konferenci
- (C) uvažovat o společnosti
- (D) polemizovat s kolegy

22.

Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam slova *distancovat se* z uvedeného textu?

- (A) schovat se
- (B) zachovat si odstup
- (C) nevidět
- (D) ztratit zájem

TEXT K ÚLOHÁM 23 AŽ 26

Lidé vydrží nespát nejvýše týden. Někdo je naprosto vyřízený už po pár dnech. Dlouhodobé bdění vyvolává vrtkavou náladu, pokles duševní výkonnosti, deprese. Při krajním nevyspání upadáme do mikrosnánek nebo ztrácíme na krátkou dobu vědomí. Všechny projevy nevyspání rychle mizí, když si můžeme lehnout, zavřít oči a spát.

Pokusná zvířata můžeme udržet v bdělosti až tři týdny. Nevyspalí laboratorní potkani jsou zvýšeně žraví, ale navzdory tomu rychle hubnou. Stoupá jim tepová frekvence a jejich metabolismus spaluje velké množství energie. V pokročilé fázi pokusu klesá potkanům tělesná teplota. Zvířata jsou zesláblá, vyčerpaná, na ocasu a tlapkách se jim tvoří vředy. Není jasné, které příznaky lze připsat samotnému nevyspání a které padají na vrub stresu ze zásahů, jimiž jsou potkani udržováni ve stavu bdělosti. Dobrovolně, bez násilného buzení, vydrží nespát jen člověk, a toho tak drastické spánkové deprivaci vystavit nelze.

Už z těchto experimentů vyplývá, že spánek je životně důležitý. Z přírody přesto známe celou řadu živočichů, kteří se bez spánku dlouhodobě obejdou a netrpí přitom žádnými obtížemi. Tažní ptáci nespí při tahu do zimovišť a návratech na hnízdiště dlouhé dny. Přitom podstupují extrémní fyzickou zátěž a také jejich mozek pracuje na plný výkon, když zvládá složitou navigaci. Nespavce najdeme i mezi savci. Novorozenci kytovců jsou neustále vzhůru, protože musejí vyplouvat na hladinu k nádechu. Nespí ani jejich matky. Malý delfín nebo kosatka se naučí usínat až během prvních dní života a jen pomalu si spánek prodlužuje. Plný spánek se u něj rozvine až ve stáří několika měsíců.

23.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Člověk vydrží nespát víc než jiní savci.
- (B) Tažní ptáci spí za letu do svých zimovišť ve vzduchu.
- (C) Dlouhodobá nespavost způsobuje zvýšení agresivity.
- (D) Člověk může nespát z vlastní vůle.

24.

Které z následujících tvrzení o uvedeném textu **není** pravdivé?

- (A) Text popisuje psychické procesy lidí.
- (B) Text informuje o výsledcích některých pokusů.
- (C) Text odkazuje na odbornou literaturu.
- (D) Text popisuje chování některých zvířat.

25.

Které z následujících tvrzení je **v rozporu** s poznatky uvedenými v úvodním textu?

- (A) Potkani se používají jako experimentální zvířata.
- (B) Potkani zatížení dlouhodobou nespavostí přestávají žrát.
- (C) Dlouhodobá nespavost způsobuje u člověka pokles duševní aktivity.
- (D) Některá zvířata po narození vůbec nespí.

26.

Spí, jako když ho do vody hodí?

Které z následujících ustálených spojení má podobný význam jako uvedený výraz?

- (A) Spí jako dudek.
- (B) Spí jako na vodě.
- (C) Usnul na vavřínech.
- (D) Spí věčným spánkem.

TEXT K ÚLOHÁM 27 AŽ 31

Bohumil Hrabal
(úryvek)

(1) Před cementárnou seděli na lavičce staříci, jeden na druhého křičeli, brali se za klopy a hulákali si do uší. Na kraj mrholil cementový prach a všechny domky a zahrady byly pokryty jemně mletým vápencem.

(2) Tak jsem vyšel do polí. Pod osamělou hruškou sekal mrňavý mužský srpem trávu. „Povídám, co je to tam u vrátnice za ty uřvaný dědky?“ „Jo u hlavní brány? To jsou naši penzisti,“ řekl mrňavý mužský a sekal dál.

(3) „To ale mají pěkný stáří,“ povídám. „Že?“ řekl mužský, „už se taky náramně těším, jak za pár let tam budu vysedávat taky.“ „Jen jestli se tý peníze dočkáte!“

(4) „A to já zase jo. Tady je náramně zdravý kraj. Průměrný věk je zde sedmdesát let,“ řekl mužiček a jednou rukou hbitě žnul travičku, ze které se houlil cementový prach jako kouř z vlhkého ohníčku. „Pěkně prosím,“ povídám, „ale vo co se tam ti dědkové hádají? Že tak tam na sebe pořád řvou?“

27.

Ve kterém z odstavců uvedeného textu je přirovnání?

- (A) v odstavci (1)
- (B) v odstavci (2)
- (C) v odstavci (3)
- (D) v odstavci (4)

28.

Kterým z následujících výrazů lze v uvedeném textu nahradit slovo *mrholil* ve výrazu *na kraj mrholil cementový prach* tak, aby význam zůstal zachován?

- (A) se snášel
- (B) hustě padal
- (C) nalétával
- (D) se usazoval

29.

Jakým výrazem je slovní spojení *mrňavý mužský* z uvedeného textu?

- (A) vulgárním
- (B) argotickým
- (C) expresivním
- (D) slangovým

30.

Kde se pravděpodobně odehrává situace zachycená v uvedeném textu?

- (A) v průmyslovém městě
- (B) v centru průmyslového města
- (C) na návsi
- (D) Odpověď nelze jednoznačně určit.

31.

Které z následujících tvrzení o úvodním textu je pravdivé?

- (A) V textu se uplatňují slovní hříčky.
- (B) V dialozích jsou použita vulgární slova.
- (C) V dialozích je použita nespisovná čeština.
- (D) Text navozuje tajuplnou atmosféru.

TEXT K ÚLOZE 32

SPOJOVNÍK

Spojovací čárka (spojovník) se používá v těchto případech:

- a) připojuje se jím spojka *-li* k prvnímu slovu věty
- b) ve vlastních jménech složených typu Brno-venkov
- c) u složených přídavných jmen ve vztahu souřadném, pokud je první část zakončena na *-sko*, *-cko*, *-ně*, *-ově* a pokud je mezi nimi poměr vzájemnosti

Spojovník se nepíše u složených přídavných jmen

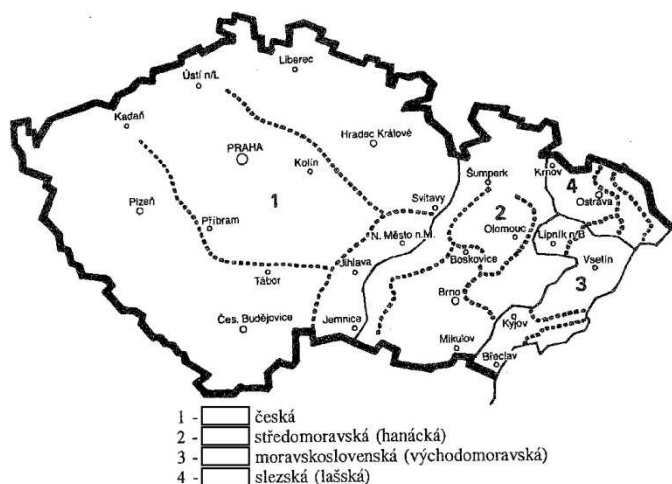
- a) která vznikla ze spojení přívlastku shodného s podstatným jménem
- b) jejichž obě části jsou ve vztahu slučovací a první část nekončí na *-sko*, *-cko*, *-ně*, *-ově*
- c) u nichž je první člen tvořen podstatným jménem

32.

Ve které z následujících vět je nutno podle uvedeného textu v podtrženém slově napsat spojovník?

- (A) Stále lezl do ovocného sadu, ačkoli slíbil, že už to neudělá.
- (B) Pro žáky i studenty byl vydán nový českoanglický slovník.
- (C) Celý národ s napětím sledoval poslední vnitropolitická jednání.
- (D) Vědci se potopili na dno oceánu pomocí vzduchotěsné ponorky.

33.

Výskyt kterého z následujících jazykových útvarů českého jazyka je zachycen na uvedené mapce?

- (A) hantýrka
- (B) argot
- (C) slangová mluva
- (D) nářečí

34.

Které z následujících slov **nevzniklo** ze slovesa?

- (A) vyprávění
- (B) dopsání
- (C) uspokojení
- (D) pozadí

35.

Skládání je tvoření slov ze dvou a více slov nebo slovtvorných základů. V současné češtině přibývá složenin, u nichž alespoň jedna část slova je cizího původu. Takovým složeninám říkáme **hybridní**.

Které z následujících slov lze podle uvedeného textu považovat za hybridní složeninu?

- (A) Jihočech
- (B) pršiplášť
- (C) minisukně
- (D) cédéčko

36.

Ve které z následujících vět je podtržené slovo použito v základním (nepřeneseném) významu?

- (A) Sladkost jídla ovlivňuje podíl cukru v něm.
- (B) Koupil jsem si lístek na metro.
- (C) Vojenská jízda napadla nepřítele zprava.
- (D) Ekonomiku ovládá neviditelná ruka trhu.

37.

Ve které z následujících možností je uvedená dvojice slov ve významovém protikladu?

- (A) ladný – taneční
- (B) snědý – hnědý
- (C) povrchně – intenzivně
- (D) prostřednictvím – přímo

38.

Která z následujících možností obsahuje slovní spojení, které se obvykle **nepoužívá**?

- (A) To jsi ještě přilil oleje do ohně.
- (B) A hned byl oheň na střeše.
- (C) Jsou na sebe jako oheň a dým.
- (D) Mám ještě dvě želízka v ohni.

39.

Které z následujících slov je synonymem ke slovu *lingvistický*?

- (A) odborný
- (B) jazykovědný
- (C) historický
- (D) literárněvědný

40.

Který z následujících pojmů nejspíše **nesouvisí** s knihovnou?

- (A) lístkový katalog
- (B) periodikum
- (C) beletrie
- (D) bilance